

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3867

Vragen van de leden **Jasper van Dijk** en **Alkaya** (beiden SP) aan de Minister van Buitenlandse Zaken en de Staatssecretaris van Financiën over *de positie van Nederland als financiële draaischijf in de wapenindustrie* (ingezonden 7 juli 2021).

Antwoord van Staatssecretaris **Vijlbrief** (Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst) (ontvangen 1 september 2021).

Vraag 1 en 2

Hoe oordeelt u over het artikel in De Groene Amsterdammer waaruit blijkt dat de internationale wapenindustrie gebruik maakt van Nederlandse wetgeving om belasting te ontwijken?¹

Kunt u uitsluiten dat de genoemde acht militaire concerns grote sommen geld door Nederland sluizen teneinde hun belastingplicht te ontlopen?²

Antwoord 1 en 2

Het artikel in De Groene Amsterdammer beschrijft dat enkele wapenfabrikanten een vestiging in Nederland zouden hebben om belasting te ontwijken. Daarbij zou het met name gaan om structuren waarbij winsten via Nederland naar andere landen stromen in de vorm van dividend of rente.

Op grond van artikel 67 van de Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR) kan ik niet ingaan op de fiscale positie van individuele belastingplichtigen. Dit neemt niet weg dat ik in zijn algemeenheid kan zeggen dat de aanpak van belastingontwijking een speerpunt is van dit kabinet. Het internationaal geïntendeerde belastingstelsel van Nederland, passend bij onze open economie, is namelijk onbedoeld aantrekkelijk geworden voor structuren waarmee belasting wordt ontweken. De afgelopen jaren heeft het kabinet verschillende maatregelen tegen belastingontwijking genomen die reeds in werking zijn getreden of binnen afzienbare tijd in werking zullen treden. Zo is vanaf het begin van dit jaar een conditionele bronbelasting op renten en royalty's in werking getreden om te voorkomen dat Nederland nog langer wordt gebruikt als toegangspoort naar laagbelastende jurisdicties en om het

¹ De Groene Amsterdammer, 30 juni 2021, «De financiële draaischijf» (<https://www.groene.nl/artikel/de-financiele-draaischijf>).

² Idem, de zin: «Het gaat om de Frans-Duitse tankbouwer KNDS, de Amerikaanse conglomeraten General Electric, Honeywell en Raytheon Technologies en de vliegtuigproducenten Boeing en Airbus. Het Britse BAE en het Italiaanse Leonardo zijn in Nederland actief als aandeelhouders van raketten-gigant MBDA.»

risico van belastingontwijking door het verschuiven van de (Nederlandse) belastinggrondslag naar laagbelastende jurisdicties te verkleinen. Daarnaast heeft het kabinet aangekondigd per 2024 aanvullende maatregelen te nemen tegen dividendstromen naar laagbelastende jurisdicties.³

Dit kabinet draagt eveneens bij aan een evenwichtigere belastingheffing van multinationals. De aanbevelingen van de Adviescommissie belastingheffing van multinationals (de Adviescommissie) bevatten in dat kader een aantal belangrijke aanknopingspunten voor een robuuster stelsel van belastingheffing van multinationals.⁴ Het kabinet heeft daarom meteen in het Belastingplan 2021 een belangrijke maatregel van de Adviescommissie omgezet in wetgeving. Met deze maatregel wordt – kort gezegd – vanaf 2022 de verliesverrekening beperkt in de vennootschapsbelasting. De tweede maatregel die het kabinet treft naar aanleiding van het advies van de Adviescommissie betreft een aanpassing in de gevolgen van de toepassing van het zogenoemde «arm's-lengthbeginsel». Tot slot heeft het kabinet in februari 2021 als vervolg op de Adviescommissie een commissie ingesteld om onderzoek te doen naar doorstroomvennootschappen (zie ook het antwoord op vragen 3 en 6).

Bovendien steunt Nederland internationale initiatieven om tot een verdere gecoördineerde aanpak van belastingontwijking te komen. Zo draagt Nederland actief bij om tot internationale oplossingen te komen op het gebied van de winstbelasting. In het Inclusive Framework (IF) van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) is op 1 juli 2021 een historisch akkoord gesloten.⁵ Het akkoord op hoofdlijnen steunt op twee pijlers. De eerste pijler van het akkoord regelt een andere verdeling van winsten en heffingsrechten tussen landen voor de grootste en meest winstgevende multinationals, waaronder grote digitale bedrijven. Hierdoor kunnen landen waar een multinational klanten of gebruikers heeft (zogenoeten «marktlanden») meer winstbelasting heffen, ook indien de multinational in dat land niet fysiek aanwezig is. De tweede pijler van het akkoord bevat afspraken over een wereldwijd minimumniveau van belastingheffing. Daarmee kunnen resterende risico's van kunstmatige winstverschuiving naar laagbelastende jurisdicties effectief worden aangepakt. Het doel is om de openstaande onderdelen van het akkoord af te ronden in oktober. Het kabinet is blij met deze ontwikkelingen en zet erop in om de afspraken zo snel mogelijk om te zetten in EU-(richtlijn)voorstellen.⁶

Vraag 3

Wat is uw oordeel over de klaarblijkelijke ongehinderde (onbelaste) geldstroom van circa tien miljard euro die deze firma's de laatste jaren aan hun aandeelhouders uitkeren?

Antwoord 3

Het kabinet erkent dat de internationale oriëntatie van het Nederlandse belastingstelsel gebruikt is voor structuren die belasting ontwijken. Tegelijkertijd is het kabinet al enige jaren bezig om belastingontwijking tegen te gaan. Sommige structuren konden gebruik maken van in Nederland gevestigde vennootschappen met slechts beperkte reële economische aanwezigheid in Nederland («doorstroomvennootschappen»). Het kabinet heeft daartegen al meerdere maatregelen genomen. Sinds 2014 wordt informatie uitgewisseld met de buitenlandse belastingdienst indien een zogenoemd dienstverleningslichaam niet aan bepaalde substance-eisen voldoet. Deze substance-eisen zijn bovendien per 2021 aangescherpt. Voorts is onder andere een conditionele bronbelasting op renten en royalty's naar laagbelastende jurisdicties geïntroduceerd en de implementatie van een antimisbruiktoets in Nederlandse belastingverdragen conform het Multilaterale Instrument. Het kabinet heeft daarnaast bij uw Kamer een wetsvoorstel ingediend om vanaf 2024 aanvullende maatregelen te nemen tegen dividendstromen die onder de

³ Kamerstuk 35 779

⁴ Kamerstuk 31 066, nr. 623, blg. 931167 («Op weg naar balans in de vennootschapsbelasting»).

⁵ In juli 2021 hebben 132 van de 139 landen van het IF zich aangesloten bij het akkoord. De landen binnen het IF die zich (nog) niet hebben geëngaat aan het akkoord zijn Barbados, Estland, Hongarije, Ierland, Kenia, Nigeria en Sri Lanka.

⁶ Brief van de Staatssecretaris van Financiën van 5 juli 2021, Kamerstuk 25 087, nr. 281.

huidige wetgeving binnen concernverband onbelast kunnen worden uitgekeerd aan lichamen die zijn gevestigd in laagbelastende jurisdicties. Als vervolg op de Adviescommissie heeft het kabinet in februari 2021 een commissie ingesteld om onderzoek te doen naar doorstroomvennootschappen.⁷ De commissie is gevraagd welke fiscale en niet-fiscale beleidsopties er zijn om ongewenst gebruik van doorstroomvennootschappen te bestrijden. Het doel is dat de voorstellen van de commissie kunnen worden meegenomen in de volgende kabinetsperiode.

Vraag 4

Deelt u de mening dat de beschreven ontwijkingsconstructies ongewenst en verwerpelijk zijn, zeker wanneer het gaat om wapenfabrikanten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

De aanpak van belastingontwijking is speerpunt van dit kabinet. Wanneer bedrijven door internationale ontwijkingsstructuren de belastingheffing kunnen uitstellen of afstellen, dan worden de kosten van algemene voorzieningen afgewenteld op burgers en bedrijven die wel gewoon (op tijd) hun belasting betalen. Dat is onrechtvaardig, te meer omdat degenen die zich aan de belastingheffing onttrekken wel profijt hebben van met belastinggeld gefinancierde voorzieningen als een goede infrastructuur en hoogopgeleide werknemers. Daarbij maakt het niet uit welke economische activiteiten deze bedrijven uitoefenen.

Vraag 5

Deelt u de opvatting dat deze financiële omwegen van grote wapenproducenten ondergebracht zouden moeten worden in de *presumptions of denial* (vakjargon voor de mogelijkheden tot weigering van een wapenexportvergunning) die gelden jegens de Verenigde Arabische Emiraten en Saoedi-Arabië? Zo ja, hoe gaat u dat realiseren? Indien nee, waarom niet?

Antwoord 5

Het *presumption of denial* beleid t.a.v. de Verenigde Arabische Emiraten en Saoedi-Arabië houdt in dat export van militaire goederen en *dual use* goederen met militair eindgebruik naar die landen alleen wordt toegestaan wanneer onomstotelijk vaststaat dat deze goederen niet kunnen worden ingezet in de strijd in Jemen. Wapenexportbeleid is erop gericht te voorkomen dat Nederlandse militaire goederen op een ongewenste wijze worden ingezet, het is geen instrument om belastingontwijking tegen te gaan. Belastingregels zijn de geëigende plek om belastingontwijking aan te pakken. Het kabinet zet hierbij zo veel mogelijk in op internationale afspraken. Bij eenzijdige maatregelen bestaat namelijk het risico dat het probleem van internationale belastingontwijking zich verplaatst in plaats van oplost. Zoals beschreven in het antwoord op vraag 1 draagt Nederland daarom actief bij om tot internationale oplossingen te komen op het gebied van de winstbelasting. Waar mogelijk treft Nederland ook unilaterale maatregelen om belastingontwijking te bestrijden. Een voorbeeld daarvan is een conditionele bronbelasting op renten en royalty's naar laagbelastende jurisdicties die sinds 2021 in werking is getreden. Het kabinet heeft daarnaast bij uw Kamer een wetsvoorstel ingediend om vanaf 2024 aanvullende maatregelen te nemen tegen dividendstromen die onder de huidige wetgeving binnen concernverband onbelast kunnen worden uitgekeerd aan lichamen die zijn gevestigd in laagbelastende jurisdicties.

Vraag 6

Erkent u dat het voor grote bedrijven zeer gemakkelijk is om aan de *substance*-eisen te voldoen door een trustkantoor in de arm te nemen?⁸ Denkt u dat de loonsomeis van 100.000 euro en de eis omtrent kantoorruimte een belemmering zijn voor bedrijven die miljoenen door Nederland sluiten?

⁷ Kamerstuk 32 140, nr. 83

⁸ Geengeldvooroorlog.nl, 21 juni 2021, Oorlogswinsten wegsluiten via Amsterdam (<http://www.geengeldvooroorlog.nl/oorlogswinsten-wegsluiten-via-amsterdam/>).

Kunt u uw antwoord toelichten? Bent u bereid deze *substance*-eisen aan te scherpen? Zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Substance-eisen zijn voorwaarden over de economische aanwezigheid van een bedrijf in Nederland. Als een bedrijf niet aan de substance-eisen voldoet, kan dat gevolgen hebben voor dat bedrijf. De Belastingdienst kan bijvoorbeeld informatie uitwisselen met buitenlandse belastingdiensten als een zogenoemd dienstverleningslichaam niet voldoet aan de substance-eisen. Indien er enkel gebruik wordt gemaakt van een trustkantoor zal naar alle waarschijnlijkheid niet aan substance-eisen worden voldaan.⁹ Hiervoor is het namelijk van belang dat het gaat om relevante substance. Om hieraan te voldoen dienen bestuursleden te beschikken over de benodigde professionele kennis om hun taken naar behoren uit te voeren. Daarnaast betreft het loonsomcriterium niet alleen een kwantitatieve eis van € 100.000 aan loonkosten maar ook een kwalitatieve eis, waarbij ook het personeel de benodigde professionele kennis moet bezitten om de werkzaamheden uit te voeren. Verder dient het bij de eis met betrekking tot kantoorruimte te gaan om een eigen kantoorruimte die is ingericht en ook daadwerkelijk wordt gebruikt om de werkzaamheden te kunnen uitoefenen. Hiervan is geen sprake indien de kantoorruimte alleen wordt gehuurd of in bezit is zonder dat sprake is van daadwerkelijk gebruik, of als het slechts een lege kantoorruimte betreft. De beoordeling of aan de substance-eisen wordt voldaan, vindt plaats op basis van de concrete feiten en omstandigheden van het voorliggende geval. Met deze invulling van de relevante substance-eisen wordt naar de mening van het kabinet een voldoende en effectieve dam opgeworpen tegen kunstmatige structuren. Daar komt bij dat het kabinet de rol van de substance-eisen naar aanleiding van de arresten van 26 februari 2019¹⁰ van het Hof van Justitie van de Europese Unie recentelijk heeft gewijzigd. In diverse bepalingen in de Nederlandse wet- en regelgeving fungeren de substance-eisen niet langer als «safe harbour», maar spelen zij slechts een rol bij de bewijslastverdeling. Hierdoor kan de Belastingdienst ook in situaties waarin is voldaan aan de substance-eisen misbruik aanpakken. Op dit moment wordt mede in dat licht dan ook niet overwogen om de substance-eisen te wijzigen.

Dit betekent echter niet dat het kabinet klaar is met de strijd tegen ongewenste doorstroom door Nederland. Zo heb ik in februari een commissie ingesteld die op dit moment onderzoek doet naar het fenomeen doorstroomvennootschappen in al zijn aspecten.¹¹ Deze commissie is gevraagd te adviseren over fiscale en niet fiscale beleidsopties om ongewenst gebruik van doorstroomvennootschappen te bestrijden, waarbij ook zal worden gekeken naar de invloed van de nieuw recent ingevoerde maatregelen zoals de conditionele bronbelasting op renten en royalty's naar laagbelastende jurisdicties en de recente aanscherpingen van de Wet toezicht trustkantoren. Daarnaast heeft ook de Europese Commissie maatregelen aangekondigd om het ongewenst gebruik van doorstroomvennootschappen op Europees niveau te bestrijden.¹²

Vraag 7

Wat vindt u ervan als bedrijven zich inschrijven onder een andere naam?¹³ Bent u voornemens hierin op te treden? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Het is mij niet bekend dat bedrijven zich inschrijven onder een andere naam dan hun werkelijke naam. Rechtspersonen hebben een statutaire naam waaraan zij altijd uniek te herkennen zijn. Deze naam is opgenomen in de bij de notaris opgestelde statuten van de rechtspersoon en kan dus ook enkel worden gewijzigd bij de notaris. De statutaire naam wordt in de praktijk door de notaris bij oprichting aangeboden voor inschrijving in het Handelsregister.

⁹ Zie ook Kamerstuk 34 788, nr. 6, p. 17

¹⁰ HvJ EU 26 februari 2019, ECLI:EU:C:2019:134 en HvJ EU 26 februari 2019, ECLI:EU:C:2019:135.

¹¹ Kamerstuk 32 140, nr. 83.

¹² EC 18 mei 2021, Business Taxation for the 21st Century, COM(2021)251 final, Brussels.

¹³ Geengeldvooorlog.nl, 21 juni 2021, Oorlogswinsten wegschuiven via Amsterdam (<http://www.geengeldvooorlog.nl/oorlogswinsten-wegschuiven-via-amsterdam/>).

Wanneer een rechtspersoon een onderneming drijft is de statutaire naam tevens een handelsnaam waaronder de onderneming van deze rechtspersoon naar buiten toe kan optreden. Buiten deze handelsnaam kan de onderneming ook andere handelsnamen hanteren, bijvoorbeeld als de onderneming activiteiten in verschillende bedrijfstakken met een eigen handelsnaam wil onderscheiden. Deze handelsnamen bestaan zodra de onderneming onder die naam naar buiten treedt en hoeven niet te worden opgenomen in de statuten van de rechtspersoon. De handelsnamen moeten in Nederland wel worden ingeschreven in het Handelsregister. Handelsnamen die bepaald zijn bij de oprichting van een rechtspersoon worden door de notaris aangeboden voor inschrijving in het Handelsregister. Latere wijzigingen worden aangeboden door de bestuurders van de rechtspersoon.

Het artikel op www.geldvoooroorlog.nl maakt geen melding van het inschrijven van bedrijven onder een andere naam, maar van bedrijven die zouden zijn ingeschreven op een bezoekadres waar ze niet werkelijk gevestigd zouden zijn. Op het betreffende adres blijkt een andere onderneming gevestigd te zijn, die aangeeft de boekhouding voor de gezochte vennootschap te doen. In dat geval kunnen de genoemde vennootschappen juridisch gezien echter wel op dat bezoekadres gevestigd zijn. Op grond van de Handelsregisterwet is een vestiging een gebouw of complex van gebouwen waar duurzaam bedrijfsuitoefening plaatsvindt. Deze bedrijfsuitoefening kan ook bestaan uit activiteiten zoals het deelnemen in vennootschappen of het beheren van vermogen. Wanneer, zoals in het artikel wordt beschreven, een trustmaatschappij op hetzelfde adres is gevestigd als een vennootschap, en aangeeft de boekhouding van de vennootschap te verzorgen, voert deze trust de activiteiten uit in opdracht van de vennootschap. Er is geen wettelijke eis, buiten de in de vraag 6 bedoelde substance-eisen, die bepaalt dat ook bestuurders of personeelsleden van de vennootschap zelf op dit adres werkzaam moeten zijn. De vennootschap en alle bestuurders van de vennootschap kunnen worden aangeschreven en zo nodig ook gedagvaard op dit adres.

Als een onderneming een bezoekadres opgeeft voor registratie in het Handelsregister moet zij wel aantonen dat zij recht heeft op het gebruik van die locatie. In de regel bestaat dat recht uit hoofde van eigendom of huur. In geval van huur verlangt de KVK dat ook de verhuurder van het pand akkoord gaat met het gebruik van het adres. Ook een trustmaatschappij kan optreden als verhuurder. Verder moet een bezoekadres echt een vestiging zijn, en niet alleen maar een postbus. Uit de aangehaalde informatie blijkt niet dat er sprake is van situaties die in strijd zijn met de geldende wettelijke regels omtrent inschrijving.

Vraag 8

Deelt u de opvatting dat aan deze moreel verwerpelijk praktijken onmiddellijk een einde moet worden gemaakt? Zo ja, wanneer en hoe zult u dat doen? Zo nee, waarom niet? Kunt u dat toelichten?

Antwoord 8

Ik verwijst naar mijn antwoorden op vragen 3 en 4.